

Sygn. akt II PK 346/14

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa M. G.

przeciwko A. Spółce z o.o. w E.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lipca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt III APa 15/14,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Skarbu Państwa (kasa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku) na rzecz adwokata R. Z. 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie z powództwa M. G. przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w E. o zapłatę oddalił apelację powoda i odstąpił od obciążania go kosztami procesu za postępowanie odwoławcze.

Powód zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podniósł, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: czy sąd ma obowiązek pouczyć stronę, która ze

względu na stan zdrowia psychicznego oraz trudną sytuację materialną i życiową nie jest w stanie samodzielnie i w należyty sposób prowadzić procesu, o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu, względnie czy istnieje możliwość przyznania przez sąd pełnomocnika z urzędu mimo braku takiego wniosku od strony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na podstawie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691).

Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioszek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158, z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie określono przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane zagadnienie prawne. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Ponadto odnosząc się do kwestii sformułowanych we wniosku to zauważyć należy, że zostały one wyjaśnione w orzecznictwie. Poza ustawowo uregulowanymi wyjątkami w postępowaniu regulowanym przepisami Kodeksu postępowaniu

cywilnego ustanowienie pełnomocnika z urzędu następuje na wniosek strony (wyrok Sądu Najwyższego z 6 listopada 1996 r., II UKN 7/96, OSNP 1997 nr 11, poz. 200; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 1967 r., III PRN 73/67, LEX nr 6245). Natomiast ocena, czy wystąpiła potrzeba pouczenia strony o możliwości i celowości ustanowienia dla niej pełnomocnika zgodnie z art. 212 k.p.c. należy do sądu i to on kierując się swoją wiedzą i doświadczeniem ocenia, czy wystąpiły przesłanki uzasadniające pouczenie strony. Brak pouczenia o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu może jednak stanowić uchybienie procesowe mające wpływ na wynik sprawy, aczkolwiek wpływ ten należy wykazać (wyrok Sądu Najwyższego z 11 czerwca 2013 r., II UK 389/12, OSNP 2014 nr 3, poz. 48). Także sam fakt istnienia chociażby choroby psychicznej strony nie uzasadnia konieczności uwzględnienia jej wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, bowiem także w takiej sytuacji sąd ocenia, czy udział profesjonalnego pełnomocnika jest w sprawie potrzebny i tylko wówczas, gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym albo gdy strona wykazuje nieporadność i nie podejmuje stosownych działań procesowych, obowiązany jest ustanowić pełnomocnika z urzędu (wyrok Sądu Najwyższego z 19 lutego 2010 r., IV CSK 318/09, LEX nr 678016; wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 1997 r., II UKN 404/97, OSNP 1998 nr 21, poz. 641). W przypadku, gdy strona przejawia adekwatną do charakteru sprawy aktywność w procesie, w szczególności w toku postępowania dowodowego, i dokonuje czynności procesowych, składając pisma i wnioski, których sens nie wzbudza wątpliwości, to nieustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu nie pozbawia jej możliwości obrony jej praw (wyrok Sądu Najwyższego z 19 czerwca 1998 r., II UKN 102/98, OSNAPiUS 1999 nr 12, poz. 408). W szczególności wówczas, gdy strona nie wykazuje się nieporadnością, a sprawa nie jest skomplikowana ani pod względem prawnym, ani pod względem faktycznym (wyrok Sądu Najwyższego z 11 października 2013 r., III UK 139/12, LEX nr 1463907).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 19 i 20 w związku z § 13 ust. 4 pkt 2 w związku z § 12

ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

l.n